

تعلیم و تربیت

شماره چهارم تیر ۱۳۰۵ سال دوم

اثاثیه مدارس

میز و نیکت

هنوز بعضی از اولیاء مدارس ما با اهمیت اثاثیه مدارس توجهی نمی نمایند - و هنوز از بعضی مقامات رسمی که در معارف مملکت دارای اختیارات هستند اعتنائی که باید باین امر اساسی نمیشود . هنوز مدرسه جدید و کلاس نو افتتاح میکنند بدون اینکه قبلاً لوازم آن مدرسه و کلاس را متناسب با عدد شاگردان آن دقیقاً حساب کنند بهمین علل و اسباب در چندساله اخیر که از عمر افتتاح مدارس دولتی میگذرد همیشه در پایتخت و ولایات شکایات متعدد و متمادی از مدیران مدارس بلند بوده که از نداشتن اثاثیه در زحمت بوده اند اخیراً وزارت تجلیله معارف توجه مخصوصی بر رفع این منقصت نموده و آقای وزیر محترم معارف شخصاً بمدارس طهران رفته رئیس کل مالیه و خزانه دار را دعوت نموده و وضعیت اسفناک اثاثیه مدارس را معاینه کرده اند . در حدود برآمده اند که در هذمه السنه مدارس طهران و ولایات را از این حیث مرغه نمایند . اداره تفتیش از روی احصائیه ها و اطلاعات رفع نواقص اثاثیه مدارس را بحد اقل ۲۴ هزار تومان برآورد کرده است و امیدواری میبود که دیر یا زود احتیاجات مدارس

فراهم گردد

بواسطه این اقدامات و مذاکرات بيمناسبت ندیدیم که در صفحات مجله یاد داشتگاهی راجع بانواع اثاثیه مدارس مشتمل بر نکات صحی و ملاحظات فنی درج نمائیم شاید متصدیان امور و اولیاء مدارس را نفی رساند در این شماره موضوع سخن میز و نیمکت است که اولین قلم اساسی اثاثیه بشمار می آید -

* * *

همان قدر که مؤسسه مدرسه عهده دار تربیت و تعلیم طفل است در برابر جامعه هیئت اجتماع و در قبال اولیاء اطفال موظف بحفظ صحت و ایجاد وسایل سلامت او میباشد. و مدرسه خوب آن است که در ابتداء امر از حیث حفظ الصحه طرف اطمینان باشد.

علماء تربیت و متصدیان امور مدارس مسئله حفظ الصحه مدرسه را در ممالک خارجه بقدری اهمیت میدهند که در دارالمعلمین های بزرگ کسانی را که میخواهند معلم بشوند درس مخصوصی راجع بصحت مدارس میاموزند. و نورسیدگانی که در ابتدای عمر بدست مدیر یا معلم مدرسه سپرده میشوند نه خود به کیفیت حفظ سلامتی خود عالم هستند و نه بدن آنها طاقت مقاومت با امراض طاریه را بقدر اشخاص جوان دارد بنا بر این برمدیر و معلم و اولیاء امور معارف است که این وظیفه وجدانی و اجتماعی را بنحو اتم در تحت توجه قرار دهند در مدرسه همعنان مسئله نور و تهویه و حرارت کافی قضیه تناسب میز و نیمکت در سلامت مزاج نونهالان تاثیر دارد. و باید که از این حیث سلامت اطفال را تامین نموده و در همان حال محل نشیمن و کار

محصل را طوری درست کنند که بتواند با کمال استراحت و آسایش جسمانی به کار خود مشغول باشد و اگر غیر از این باشد گذشته از اینکه طفل بواسطه راحت نبودن بدرس و مشق خود نخواهد پرداخت بانواع امراض جسمانی از قبیل خم شدن پشت ، فرورفتگی و انقباض سینه و ریه و ضعف باصره مخصوصاً مرض نزدیک بینی (میوپ) و غیره مبتلا خواهد شد .

یکی از علماء تربیت که موسوم به دکتر (درسار) Dresslar و منشار فنی اداره معارف اتازونی است در این باب قاعده کلیه وضع کرده و گوید :-

« هر طفلی حق دارد که نشیمنی متناسب باطول و عرض جسم خود بخواهد . و بر اولیاء مدرسه است که آنرا برای او فراهم نمایند . و بر معلم است که نشیمنهای اطاق درس را بفرخور قیمت و حجم شاگردان تقسیم کند و اگر غیر از این باشد مسلماً نتایج سوء جسمانی و عقلانی برای طفل منتظر باید بود »

اکنون ببینیم نکات و دقائق صحی در میز و نیمکت که رعایت آنرا به تجربه لازم و مدلل دانسته اند چیست . در این باب بقدری بحث نموده و در کتب علم تربیت و فن حفظ الصحه مدرسه بقدری اطاله کلام کرده اند که جادارد در این باب کتابی مفصل نوشته شود عجاله بطور اختصار نکات مهمی را که رعایت آن ها محل تردید نیست در اینجا ذکر نموده جزئیات را بکتاب مبسوطه وا میگذاریم .

- نیمکت -

۱ - محل نشیمن یا نیمکت باید هم از جلو و هم از عقب از میز تحریر جدا و منفصل باشد تا طفل بتواند بازادی کامل موقعیت خود را در برابر میز مناسب قرار بدهد و همچنین اطفالی که در يك کلاس طول قامتشان متساوی است میتوانند در جاهای متناسب با خود قرار بگیرند هر گاه میز از نیمکت جدا باشد معلم هر طفلی را مسؤل حفظ و نظافت جایگاه خود قرار میدهد و باین وسیله عادت به پاکیزگی و محافظت اشیاء متعلق بعموم را که برای افراد هر جمعیت عمومی لازم و ضروری است از طفولیت در آنها ملکه می نماید .

۲ - نشیمنگاه یا نیمکت باید کاملاً متناسب با طول قامت طفل باشد یعنی نیمکت را باید برای طفل سازند نه اینکه طفل مجبور باشد خود را با نیمکت متناسب کند. سابقاً در مدارس اروپا معمول بوده است که نیمکتهای را بقدری مرتفع میساختند که یابهای اطفال بزمن نرسید و آویزان بود لیکن اکنون مسلم شده است که اینگونه نیمکتهای مضر بصحت و سلامت طفل محصل است بلکه باید پای طفل بطور کامل روی زمین قرار بگیرد .

بهترین نیمکتهای آن است که در هر سن و سال با عرض و طول بدن طفل متناسب باشد بطوریکه چون طفل دائماً روبه رشد و نمو است تکیه گاه پشت نیمکتهای طوری باشد که با فرم بدن طفل که اتصال در حال تغییر است درخور بشود تا اینکه بتواند بدون اندک احساس خستگی و ناراحتی کار بکند و بدن او نیز از صورت طبیعی خارج نگردد .
 اخیراً در مدارس امریکا صندلی و میزهای منفرد میسازند که هر طفلی

يك صندلی و يك ميز مخصوص بخود دارد و در هر اطاق درس صندلیها و میزهای مختلف با عرض و طول متفاوت متعدد موجود است و اطفال همان اطاق بر حسب اشاره معلم در مواقع مقتضی جای خود را تغییر میدهند و اگر صندلی منفرد ممکن نباشد لااقل باید نیمکتها فقط برای دو نفر بوده و بزرگتر نباشد -

۳ - باطفال باید همیشه بیاموزند که در موقع نشستن راست بنشینند تا ریه و عضلات و استخوانهای پشت و سینه آنها بطور طبیعی رشد و نمو نماید. و بهمین دلیل باید عقب نیمکتها که تکیه گاه اطفال است بقدری مرتفع باشد که تمام پشت آنها را از کتف بیابان فرا گیرد و در همان حال قدری منحنی باید ساخته شود که با انحناء پشت متناسب باشد.

۴ - نیمکت باید بدون دسته باشد سطح نشیمنگاه از جلو به عقب قدری منحنی باشد یعنی ضلع جلو از عقب بقدر چند سانتیمتر مرتفع تر باشد تا بچه براحتی در آن قرار گیرد. همچنین باید اطراف آنرا مرتفع تر از نقطه وسط قرار دهند - لبه جلو نیمکت را که در زیر زانوی طفل واقع است باید مدور بسازند زیرا اگر راست و بطور زاویه قائمه باشد پاهای او را صدمه میزند و مانع دوران خون میشود.

برای آنکه آمد و رفت محصلین از پشت میز سهل و آسان باشد لازم است که نشیمنگاه را با لولا به نیمکت وصل کنند که در موقع ضرورت بتوان آنرا بلند نمود - این طریقه برای ایستادن محصل سهل تر و برای تنظیم اطاق و جاروب کردن زیر نیمکتها آسانتر است.

بالاخره نکته مهمی که در ساختن نیمکت از آن نباید غفلت

نمود، این است که اگر نشیمنگاه زیاده از حد وسیع و عرض باشد باعث میشود که محصل اجباراً رو بجلو متمایل شده و روی میز خم بشود و اگر زیاده از حد تنگ و کم عرض باشد و جا برای نشستن طفل بقدر کفایت موجود نباشد در نتیجه دوران خون بطور کامل و صحیح انجام نگرفته و محصل ناراحت خواهد بود.

- میز تحریر -

میز تحریر بصورت امروزی ابتدا از فرون وسطی و در دارالکتابه های دیور و کلیسیاها که انرا *Scriptorium* میگویند اختراع شده و در آغاز امر میزهای بلند و باریکی بوده است که یکطرف آن سطح متمایلی داشته و روی آن راهبان و اهل کلیسا چیز می نوشته اند بعد از آنکه خط و سواد عمومیت پیدا کرد مائه بعد از مائه آنرا بصورتهای متناسب تر که بیشتر عملی بود در آوردند تا آخر الامر میزهای تحریر امروزی بوجود آمد.

در مدارس نیز از بدو تأسیس مدارس جدید میز تحریری از برای اطفال می نهاده اند و در آن انواع تطورات بعمل آمده است در نتیجه تجربه های طولانی و ممارست معلمین بزرگ و دانشمندان شرایط صحی و عتی که برای میز جلو اطفال وضع کرده اند بطور خلاصه از اینقرار است - :

- ۱ - سطح میز تحریر باید از چوب صلب محکم ساخته شده و رنگ تیره داشته باشد که نور زیاد بچشم منعکس ننماید تجربه شده است که رنگهای روشن و زنده در صحت چشم اطفال اثرات سوء داشته است
- ۲ - در روی هر میز نباید محلی برای دوات معین نمود. و بهترین

مکان برای آن در گوشه میز طرف دست راست است و آنرا باید طوری بسازند که دوات را بتوان از آن بیرون آورده و تنظیم نمایند و سرپوش فلزی بر آن نصب کنند که هم مانع تبخیر مرکب و هم حائل گرد و خاک باشد.

۳ - در هر میز باید محلی برای لوازم محصل از قبیل کتاب و کاغذ و مداد بسازند که محل مناسب و خاطر جمعی باشد. اینکه معمولاً در زیر سطح میز قفسه کوچکی درست میکنند به تجربه ثابت شده که ترتیب خوب و رضایت بخشی نیست. زیرا چون طفل آنرا نمی بیند نمیتواند کتاب و کاغذ خود را درست منظم در آنجا قرار بدهد و در نتیجه غالباً زمین میافتد یا مخلوط شده در موقع حاجت سهولت بیرون نمیآورد. گرد و خاک نیز لوازم او را کثیف می کند. بهترین ترتیب آن است که در زیر سطح میز جعبه سر بسته بسازند یا بطور کشویا آنکه سطح میز را سرپوش آن قرار دهند که در موقع ضرورت بلند نماید باین طرز اشیاء و لوازم طفل محفوظ و پاکیزه خواهد ماند.

بعد از مسئله ارتفاع و طول میز و نیمکت هیچ چیز در حفظان صحنه مدرسه مهمتر از تناسب و توافق تمایل سطح میز با کاریکه محصل در روی آن انجام میدهد نیست. هرگاه خط سیر نور از صفحه کتاب یا از صفحه کاغذ مشق تا چشم طفل بطور زاویه قائمه واقع شود برای رؤیت بهتر و آسان تر است. معلمی که میخواهد به شاگردان خود پیاموزد که در موقع خواندن یا نوشتن راست به نشینند در روی میزی که سطح آن افقی یا انحناء آن کم باشد نتیجه مقصود را حاصل نخواهد نمود. اضطراباً محصلین روی میز خم میشوند

به تجربه محقق شده که زاویه رؤیت سهل و خوب درمیز تحریری -
 است که تمایل آن با سطح افق يك زاویه ۴۵ درجه تشکیل بدهد .
 امتحاناتی که در مورد اطفال مریض بعمل آمده یعنی اطفالی که پشتشان
 خمیده سینه هاشان تنک و چشمهاشان میوپ (نزدیک بین) شده و امثال
 اینگونه امراض همه ناشی از آن بوده است که پشت میز هائی کار
 کرده اند که مجبوراً در موقع خواندن و نوشتن خم شده یا آنکه
 کتابشان را در دست گرفته اند . بنا بر این باید ارتفاع نیز تحریر
 طوری باشد که طفل در موقع نوشتن دست خود را روی آن بگذارد
 بدون اینکه مجبور باشد آرنج خود را بلند نماید یا سرش را کج کند
 یا پشتش را خم سازد .

مدیر مجله

خدا و والدین

ایا كودك خوب و شیرین زبان !
 مشو غافل از مادر مهربان !
 بدار این سه مقصود را نصب عین !
 نخستین خدا ، زان میس والدین !
 خدا منعم است و مربی ، پدر ،
 بود مادر ، از هر دو دلسوز تر ! . . .
 خدا را پرست و پدر را ، ستای !
 ولی جان ، بقربان مادر نمای ! . . .

م بهار